

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า
3. สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า
4. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
6. การอภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ มีจุดมุ่งหมายต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนและได้โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน หรือเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ต่อไปได้

สมมติฐานการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้ มีสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีคะแนนทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังการทดลองมีคะแนนทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 113 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่ามจังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 80 คน ได้มาโดยนำประชากรทั้งหมดทำแบบวัดทักษะชีวิต และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ในขณะเดียวกันได้ประกาศรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ตั้งแต่วันที่ 1 - 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 เมื่อครบกำหนด ได้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจำนวน 40 คน นำรายชื่อนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 40 คน มาออกคะแนนโดยเรียงจากน้อยไปหามาก จากนั้นนำประชากรที่มีคะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาจับคู่คะแนนกับกลุ่มทดลอง หากมีคะแนนเท่ากันหลายคน ได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากมาครั้งละ 1 คน เพื่อเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน เก็บคะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของกลุ่มตัวอย่างเป็นคะแนนสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วยแบบวัดทักษะชีวิตและโปรแกรมการจัดการกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. แบบวัดทักษะชีวิต คณะผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสร้างแบบแบบวัดทักษะชีวิตขึ้นเอง โดยศึกษาจากการสร้างแบบวัดของกรมสุขภาพจิตคือ ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้

เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวเอง ในอนาคต แล้วนำมาปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบวัดทักษะชีวิตไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม แบบวัดทักษะชีวิตนี้เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับข้อความที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวที่แสดงออกของพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวชิระบารมีพิทยาคม อำเภอวชิระบารมี จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับเท่ากับ 0.8237

2. โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต เป็นโปรแกรมที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า จากการศึกษารายละเอียดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ และนำมาใช้กับกลุ่มทดลอง ซึ่ง 1 โปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 14 กิจกรรม ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ กิจกรรม " สานสัมพันธ์ฉันและเธอ "
2. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ กิจกรรม " เพิ่มอาชญากรรม "
3. ความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรม " นิทานรวมใจ "
4. ความตระหนักรู้ในตน กิจกรรม " นี่คือตัวฉันเอง "
5. ความเห็นใจผู้อื่น กิจกรรม " เกมรวยนน้ำใจ "
6. ความภูมิใจในตนเอง กิจกรรม " คุณค่าในตนเอง "
7. ความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรม " วินัยดี...มีสุข "
8. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร กิจกรรม " หน้าต่างหัวใจ "
9. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร กิจกรรม " รักนี้ให้เธอนะ "
10. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา กิจกรรม " คิดได้ ทำได้ แก้ไขปัญหา "
11. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา กิจกรรม " ลูกโซ่ "
12. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด กิจกรรม " คลายเครียด "
13. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด กิจกรรม " อารมณ์นั้นสำคัญไฉน "
14. การปัจฉิมนิเทศ กิจกรรม " ต้นไม้แห่งความรู้สึกร "

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทดลองและรวบรวมข้อมูลคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ติดต่อขอความร่วมมือและทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร หลังจากนั้นทำการทดลองตามโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 14 กิจกรรม กิจกรรมละ 1 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม 2551 - วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในวันอังคาร วันพุธและวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 14.40 -15.40 น. รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ หลังสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มทดลอง ประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบวัดทักษะชีวิตชุดเดิมไปประเมินกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คะแนนที่ได้ในครั้งนี้ เป็นคะแนนสอบหลังการทดลอง (Post-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เอส พี เอส เอส ฟอริวินโดว์ เวอร์ชัน 11.5 (SPSS for Window Version 11.5) ดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะชีวิตทั้งก่อนและหลังการทดลอง
2. เปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตภายในกลุ่มทดลองก่อนและหลังทดลอง โดยใช้การทดสอบแบบที่ (t-test Dependent)
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบแบบที่ (t-test Independent)

สรุปผลการค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร มีผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

อภิปรายผลการค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อภิปรายผลตามสมมติฐานได้ ดังนี้ ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 นั้นหมายความว่า โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสามารถทำให้นักเรียนมีทักษะชีวิตสูงขึ้นกว่าเดิม และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มมีกระบวนการที่ทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้พัฒนาสติปัญญา ทักษะทางสังคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ปัญหาของตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดและแก้ปัญหา นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็น ได้คิดวิเคราะห์ และอภิปรายร่วมกันอันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผลจากการทำกิจกรรมนำมาพร้อมกันสรุป ได้ข้อคิดและประสบการณ์จากการทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกทุกคนพร้อมกันสรุป ส่งผลให้นักเรียนและสมาชิกในกลุ่มเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของตนเองและ

ผู้อื่นมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน ในชีวิตจริงของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ คมเพชร ฉัตรสุภกุล (2530, หน้า 30) กล่าวว่า การทำกิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าสำหรับสมาชิกมาก เพราะในขณะที่ดำเนินกิจกรรมกลุ่มนั้น สมาชิกได้รับการตอบสนองทั้งร่างกายและจิตใจอย่างสมดุล นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม ในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็จะได้เรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกด้านอารมณ์และเจริญงอกงามในด้านความรู้และทักษะบางประการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดถนอมศักดิ์ ทองอิสระ (2548, หน้า 61-63) กล่าวสรุปไว้ว่า ประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมกลุ่มจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และช่วยให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาในด้านต่างๆเป็นต้นว่า อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจากสภาพปัญหาของนักเรียนและใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ เกม นิทาน บทบาทสมมติ กรณีศึกษา อภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนในกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์กันส่งผลให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตนเองและผู้อื่นและได้รับความสนุกสนานการคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออกอย่างอิสระเสรี ในสภาพบรรยากาศที่เป็นกันเอง ส่งผลให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองและสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น และก็สอดคล้องกับทัศนคติของ แซมมณี (2522, หน้า 16) ได้กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์ที่ได้จากการเข้ากลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกัญญา วชิระศักดิ์มงคล (2536, หน้า 35) กิจกรรมกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้สังเกต วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มตลอดเวลาที่ร่วมทำกิจกรรม ส่งผลให้บุคคลมีการพัฒนาที่มีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของถนอมศักดิ์ ทองอิสระ (2548, หน้า 66 อ้างอิงใน Dreikurs, 1957, pp. 363-375) กล่าวว่า ประสบการณ์จากกลุ่มจะทำให้เกิดการร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกภายใน มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีความรับผิดชอบ ตลอดจนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น

จากการสังเกตของคณะผู้ศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม บรรยากาศของกลุ่มเต็มไปด้วยการให้ความร่วมมือ ความสนุกสนาน

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นกับกลุ่ม ตลอดจนแสดงความคิดเห็นและสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านการวิเคราะห์ การอภิปรายร่วมกันจนได้ข้อสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจ การเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ มีคุณค่าในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่เหมือนกับความจริง ได้มีปฏิริยาโต้ตอบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำทักษะชีวิตที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนาตนเองทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อันจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี และรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าอันจะส่งผลให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับ พัชร อุกุมพร (2546, หน้า 40) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า การพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตด้านสังคมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องดุขฎฐิ เจริญสุข (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยนำแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลกและทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรามาประยุกต์เพื่อพัฒนานักเรียนในด้านความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการปฏิเสธ โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต กลุ่มควบคุมสอนโดยหลักสูตรของโรงเรียน พบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยของด้านทักษะการปฏิเสธและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และพบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ในระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งอาจเนื่องมาจากทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาและระยะติดตามผลความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเองของกลุ่มเปรียบเทียบสูงกว่ากลุ่มทดลองเล็กน้อย เพราะความรู้สึกคุณค่าในตนเอง จะเกิดขึ้นได้นอกจากกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตแล้ว ยังเกิดจากสภาพแวดล้อมอื่นๆด้วยและสอดคล้องกับ วิภาพรรณ ผลผลา (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างพัฒนาทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติและด้านทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม

แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีผลทำให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิด มีความรู้ ความเข้าใจในตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นโดยผ่านกระบวนการของกิจกรรมกลุ่มจนเกิดประสบการณ์กับตนเองและผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตหรือการพัฒนาในด้านต่างๆของบุคคลได้ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การนำเครื่องมือวัดทักษะชีวิตไปใช้ ควรศึกษาให้เข้าใจและอธิบายวิธีการทำแบบวัดทักษะชีวิตให้ผู้ทำแบบวัดทักษะชีวิตได้เข้าใจตรงกัน เพื่อป้องกันการเกิดความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการดำเนินการวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทักษะชีวิตควรนำไปปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณลักษณะทักษะชีวิตของนักเรียนให้ได้รับการพัฒนายิ่งขึ้น

3. หลังจากการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแล้ว ควรมีการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มความคงทนของพฤติกรรม

4. ผู้ที่จะนำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตไปใช้ต้องระมัดระวังเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และตัวแปรแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สภาพครอบครัว ระยะเวลา สถานที่ และควรควบคุมดูแลกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองให้เป็นไปตามที่ต้องการ

5. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดค่ายอบรม การจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ

6. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน หรือเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้า

1. ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัยไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นทุกระดับชั้นเพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และเพื่อทราบผลการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

2. ควรศึกษาช่วงระยะเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มแบบติดต่อกันและการทำกิจกรรมกลุ่มที่มีช่วงระยะของการเว้นในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในช่วงใดเกิดผลหรือมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตว่าการจัดรูปแบบใดให้ประสิทธิผลมากกว่ากัน